

STANDARDIZAREA SISTEMELOR CONTABILE CONTEMPORANE ÎN CONDIȚIILE GLOBALIZĂRII

*Prof. Univ. dr. Dorel Mateș, West University Timișoara -
lector univ. drd. Mihaela Șteț, West University "Vasile Goldiș" Arad- subsidiary Baia Mare
ec. Szabo Ioan*

Abstract:

Demarches regarding the compatibility between the Romanian accounting system and the system at world level are determined by the new configuration of international economic relations, which are in a general globalization process under the impulse of international capital circulation. The reforms realized at international level at the beginning of 3rd millennium determines for accounting new orientations. Taking in account these evolutions and international trends in Romanian accounting besides the globalization are implemented three specific concepts: normalization, harmonization and accounting convergence.

1. INTRODUCERE

Demersurile privind compatibilizarea sistemului contabil românesc cu cel mondial sunt determinate de noua configurație a relațiilor economice internaționale aflate într-un proces de globalizare generală sub impulsul circulației internaționale a capitalului.

Globalizarea nu modifică numai elementele de separație între state, ci și modul în care politicile economice sunt adoptate și implementate. Ea se fundamentează pe convenții care depind de tradițiile naționale, însă se poate spune că standardele universale înlocuiesc omogenitatea particulară, specifică unităților teritoriale mici. Globalizarea poate deveni, astfel, un instrument pentru gestionarea puterii valorilor universale și a proceselor economice globale, un instrument de folosire a resurselor, de generalizare a democrației, securității și prosperității. Se manifestă astfel necesitatea pentru o structură de raportare contabilă accesibilă și identică pentru întreaga lume contabilă.

Diferențele în sistemele contabile au fost identificate cu mult timp în urmă, de cel puțin un sfert de secol. Încă de atunci eforturile au fost canalizate spre armonizare a sistemelor contabile contemporane de către Uniunea Europeană și de către Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate.

2. NORMALIZARE, ARMONIZARE, CONVERGENȚĂ ȘI STANDARDIZARE CONTABILĂ

Reformele realizate în plan internațional la începutul mileniului al III-lea imprimă contabilității noi orientări care converg în trei direcții principale:

- ✓ satisfacerea nevoilor de informare ale companiilor multinaționale;
- ✓ validarea informației contabile în cadrul sistemului contabilității naționale;
- ✓ crearea unui sistem de indicatori financiari unitari la nivel internațional care să fie urmăriți de toate statele.

Având în vedere aceste evoluții și tendințe internaționale, în contabilitatea românească s-au conturat în ultima perioadă alături de noțiunea de globalizare, alte trei concepte specifice care vor

influența viitorul contabilității, demonstrându-i caracterul de știință, și anume: armonizare, convergență și normalizare contabilă.

Armonizarea contabilă presupune perfecționarea regulilor, normelor, metodelor și a terminologiei contabile naționale astfel încât să devină compatibile și comparabile pentru a se da aceeași interpretare evenimentelor și tranzacțiilor.

Convergența contabilă are în vedere identificarea unor obiective pe care întreprinderile și profesioniștii contabili din întreaga lume să le urmărească ca scop final în prezentarea informațiilor în situațiile financiare anuale, fără impunerea tratamentelor, regulilor și procedurilor de aplicare și care să servească utilizatorilor în următoarea ordine de prioritate: investitori actuali și potențiali, angajați, creditorii financiari, furnizori, clienți, guvern și instituțiile sale, cetățeni.

Normalizarea, ca proces prin care se elaborează reguli, norme de prezentare a documentelor de sinteză și se definesc metodele și terminologia contabilă aplicabile în totalitate sau parțial la un ansamblu de țări sau întreprinderi, are drept obiective [3]:

- să asigure reglementarea practicilor contabile și astfel să determine ameliorarea contabilității;
- să permită utilizatorilor de informații contabile să ia decizii raționale, pe baza informațiilor contabile;
- să creeze un climat de încredere între proprietarii de capital și administratorii afacerilor;
- să servească ca arbitru între diferitele părți care participă la viața economică și, în special, între producătorii informației contabile și auditorii contabili care certifică calitatea informației asigurând astfel credibilitatea socială a informației contabile;
- să acorde o anumită protecție auditorului contabil prin limitarea responsabilităților sale;
- să permită consolidarea informației contabile la nivelul grupurilor de societăți;
- să permită elaborarea de statistici naționale.

Elaborarea normelor contabile reprezintă o decizie socială, fiind constituită din mai multe reguli care formează un sistem de referință pentru producția de informații contabile și validarea socială a situațiilor financiare anuale.

Efortul de normalizare precum și produsul acesteia se concretizează în [1]:

- definirea de concepte, principii și norme contabile bazate pe o terminologie precisă și identică pentru toți producătorii și utilizatorii de informații contabile;
- aplicarea practică a acestora în vederea asigurării comparabilității informațiilor contabile în timp și spațiu.

Normalizarea contabilă la nivel național se caracterizează sub trei aspecte specifice:

✓ este de autoritate publică deoarece normele contabile sunt emise de instituțiile statului, respectând politicile contabile ale Ministerului Finanțelor Publice și se bazează pe legi și alte acte normative consacrate contabilității și care sunt obligatoriu de respectat de toate întreprinderile;

✓ are ca studiu, în principal, planul de conturi general;

✓ are la bază un cadru conceptual al contabilității.

Actele normative elaborate de către instituțiile statului împreună cu doctrina contabilă formează dreptul contabil românesc.

Planul de conturi general reprezintă instrumentul de normalizare contabilă la nivel național și care asigură conturile utilizate de toate unitățile care organizează și conduc contabilitatea. Acesta este aliniat la structurile planurilor de conturi folosite în țările Uniunii Europene și la Standardele Internaționale de Contabilitate.

Aspecte esențiale urmărite prin Planul contabil general sunt: obiectivul contabilității (ex: imaginea fidelă), principiile contabile, sistemele de prezentare a informației contabile, planul de

conturi, reguli și metode de: evaluare, de calcul a rezultatului, de întocmire a situațiilor financiare anuale, de funcționare a conturilor.

Cadrul general este de sorginte anglo-saxonă și reprezintă un sistem coerent de obiective și principii fundamentale legate între ele, susceptibile să conducă la formarea de norme și să indice natura, rolul și limitele contabilității financiare și ale situațiilor financiare.

Astfel, în funcție de rolul și obiectivele normalizării, sistemele contabile contemporane se pot grupa în:

- a) sisteme bazate pe plan contabil general (Franța, Germania, Italia, etc.)
- b) sisteme bazate pe cadrul general (SUA, Marea Britanie, etc.)

Cadrul conceptual al contabilității nu reprezintă o sursă a dreptului, dar contribuie la perfecționarea normelor contabile și cuprinde cadrul conceptual național și cadrul conceptual internațional.

Cadrul conceptual național cuprinde reglementări și norme emise de instituții abilitate. Caracteristica sistemului actual de norme contabile românești este comparabilitatea acestuia cu dreptul contabil al Uniunii Europene prin integrarea în dreptul contabil românesc a prevederilor din Directiva a IV-a Europeană privind conturile anuale ale societăților, a celor din Directiva a VII-a privind conturile consolidate și a Directivei a VIII-a privind normele de auditare a situațiilor financiare.

Cadrul conceptual național urmărește și evoluțiile din domeniul contabilității pe plan internațional, incluzând principii, concepte și noțiuni contabile diferite de cadrul conceptual al Comitetului Internațional de Standarde Contabile, în vederea elaborării unor norme contabile naționale care să permită întreprinderilor românești să aibă acces pe piețele internaționale de capital.

Cadrul conceptual internațional este reprezentat de directivele emise de către Uniunea Europeană precum și reglementările respectiv normele contabile internaționale emise de I.A.S.C.

Noțiunea de normalizare în general este asociată și uneori se confundă cu cea de standardizare, întrucât au ca trăsătură comună folosirea unor convenții sau principii și metode recunoscute și acceptate de teoria și practica contabilă, iar deosebirea rezultă din faptul că acestea acordă importanță diferită anumitor componente care formează contabilitatea.

Standardizarea contabilă internațională – realizată de I.A.S.C., prin cadrul său conceptual, presupune norme sau standarde sub forma unor convenții contabile de bază, numite și principii contabile care servesc la întocmirea situațiilor financiare anuale, respectiv: continuitatea activității, permanența metodelor, independența exercițiilor, prudența, prevalența economicului asupra juridicului, importanța relativă, etc. și a procedurilor adoptate de manageri pentru întocmirea și prezentarea situațiilor financiare anuale.

Obiectivul final al standardizării îl constituie apropierea normelor contabile naționale de cele internaționale și perfecționarea principiilor contabile.

Standardizarea sistemului contabil la nivel european se realizează prin I.A.S.C. care a elaborat și publicat Standardele Internaționale de Contabilitate.

Obiectivele I.A.S.C. se pot sintetiza în următoarele [2]:

- formularea și publicarea, în interesul public, a normelor care se cer respectate pentru prezentarea situațiilor financiare anuale (bilanțul contabil, contul de profit și pierdere, situația fluxurilor de trezorerie, situația modificării capitalului propriu, politici contabile și note explicative) și de a promova acceptiunea și aplicarea acestor norme pe plan mondial;
- deschiderea generală spre ameliorarea și armonizarea reglementărilor, normelor contabile și procedurilor necesare la prezentarea situațiilor financiare anuale.

Obiectivele procesului de dezvoltare a sistemului contabil românesc constau în:

- ✓ asimilarea Cadrului Conceptual al Standardelor Contabile Internaționale și armonizarea cu cerințele acestor standarde;

✓ implementarea completă a dispozițiilor Directivei a IV-a a Comunității Economice Europene în legislația românească.

Armonizarea contabilității românești cu directivele europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate a fost stabilită de către Ministerul Finanțelor Publice, care a realizat un consens între reglementările contabile naționale și normele contabile internaționale, respectiv normele contabile europene, cuprinse în directivele Comunității Europene și Standardele Internaționale de Contabilitate. În acest sens, au fost elaborate două variante de reglementări armonizate:

⇒ Varianta extinsă (dezvoltată) în care reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunității Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate indică aria de aplicabilitate și principalele repere ale asimilării acestor norme. Aceasta se adresează unui eșantion reprezentativ format din societăți comerciale la Bursa de Valori București, unele întreprinderi de interes național, precum și de unele organisme specifice care operează pe piața de capital, dacă se încadrează în anumite limite la indicatori: cifra de afaceri, total active și numărul mediu de salariați;

⇒ Varianta simplificată în care sunt prezentate reglementările contabile simplificate armonizate cu directivele europene, care se adresează persoanelor juridice obligate să conducă contabilitatea, ai căror indicatori nu se încadrează în limitele prevăzute în varianta extinsă.

Sistemele de contabilitate se pot clasifica după concepția de reprezentare a obiectului contabilității în sisteme de contabilitate în partidă simplă și în partidă dublă. Dacă sistemul în partidă simplă se limitează la înregistrarea raporturilor cu terțe persoane, sistemul contabil în partidă dublă se bazează pe modificările pe care le provoacă activitățile la nivelul unei întreprinderi, bazându-se pe relația cauză-efect, ceea ce înseamnă că nu poate exista o modificare a unui element patrimonial, fără a afecta în același timp și cu aceeași valoare, un alt element patrimonial.

După concepția în care sunt organizate conturile și obiectivele urmărite, se pot identifica ca sisteme de contabilitate reprezentative sistemul monist și cel dualist.

În ceea ce privește cultura contabilă și armonizarea la standardele contabile internaționale, literatura de specialitate evidențiază mai multe sisteme contabile, din care cele mai semnificative sunt sistemul contabil continental și sistemul de contabilitate anglo-saxon.

Comparativ cu contabilitatea continentală al cărei principal obiectiv este de a servi drept probă în justiție și de a determina veniturile impozabile, contabilitatea anglo-saxonă are ca obiectiv prioritar obținerea de informații pentru investitori și alți utilizatori care să permită luarea celor mai eficiente decizii, în special privind circulația capitalului.

Imaginea fidelă în sistemul contabil anglo-saxon are drept caracteristică principală primatul realității economice în fața formei juridice, ceea ce presupune deconectarea contabilității de fiscalitate.

În ultima perioadă s-au făcut progrese în ceea ce privește apropierea între sistemul contabil continental și cel anglo-saxon, totuși interpretarea conceptului de imagine fidelă rămâne principalul obstacol în armonizarea structurilor contabile în plan internațional.

Consecvența aplicării noilor standarde financiare are drept scop să reducă diferențele dintre principalele standarde europene și cele aplicate în SUA, facilitând astfel acceptarea conturilor străine de către autoritățile de reglementare a piețelor.

3. CONCLUZII

Pentru un schimb eficient de date financiare, standardizarea are o importanță considerabilă. Cerința companiilor multinaționale pentru sisteme integrate global promovează uniformizarea și standardizarea în cadrul organizațiilor. Procesul de globalizare economică, a impus, de asemenea, o schimbare și perfecționare continuă a sistemului contabil românesc, urmărindu-se armonizarea acestuia cu prevederile Directivelor Europene și ale Standardelor Internaționale de Contabilitate în

condițiile aderării la Uniunea Europeană. Este important astfel ca sistemul de contabilitate să asigure informații contabile relevante, calitate ridicată și raportare comparabilă, informații care vor încuraja investițiile internaționale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Călin O., Ristea M. – Bazele contabilității, Ed. Didactică și Pedagogică, București. 2003, pag. 43
2. Epuran M., Băbăiță V. – Teoria generală a contabilității, Editura Mirton, Timișoara, 2000
3. Feleagă N. – Îmblânzirea junglei contabilității – concept și normalizare în contabilitate, Ed. Economică, București, 1996, pag. 179